

Dohnal, Josef

Připomínka výročí F.M. Dostojevského v Nitře

Opera Slavica. 2011, vol. 21, iss. 1, pp. 51-52

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117660>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Čišinski patřil k takzvanému mladosrbskému hnutí a ve sporu mezi starými lužickosrbskými obrozenci a mladou inteligencí stál na straně novátorů. Ztotožnil se s kritickým realismem, který ve veřejném životě vyznávala mladosrbská inteligence; v „národním programu“ hlásala potřebu pracovat pro lužickosrbskou vesnici, považovanou za jádro národa.

Básník se angažoval ve společenském životě nastupující generace sedmdesátých let 19. století. V době pražských studií byl spoluiniciátorem každoročního setkání lužickosrbského studentstva a inteligence, které se pod názvem „schadzowanka“ konalo poprvé roku 1875. Čišinski pracoval v lužickosrbských literárních časopisech a patřil i k redaktorům tiskového orgánu mladosrbské inteligence *Serbska lipa*, vycházejícího v letech 1876–1881. Náležel též k organizátorům lužickosrbského divadla, o které usiloval a pro něž napsal hry *Na hrodžišču* a *Stary Serb*.

Po vysvěcení na kněze působil tři roky v lužickosrbském Radworu, pak byl však překládán z místa na místo na německém území – vystřídal Šerachow, Drážďany, Saskou Kamenici a Radeberg. Jako ohnivý vlastenec se dostával do rozporu nejen se svými německými nadřízenými, ale později i s lužickosrbskými přáteli. Jeho vášnivá neústupnost a opravdovost jej vedly stále do konfliktů, z nichž po celý život nevyšel.

Roku 1903 odešel do výslužby a závěr života strávil v rodné Lužici. Byl nadále literárně činný, psal básně a redigoval literární časopis *Lužica*. Zemřel 16. října 1909 v Pančičích, když jej ve věku 53 let přemohla zákeřná choroba.

Čišinski, který navazoval na poměrně prostá díla svých předchůdců, zbásnil ve třinácti sbírkách velká lyrická témata nejen formou znělek a balad, ale i složitými strofickými formami. Svou velkou lásku k rodné řeči vyjadřoval především prostřednictvím lyriky, jíž uchvátil své následovatele i čtenáře a již položil základy k modernímu lužickosrbskému kulturnímu jazyku. Námětově čerpal z osudu národa, z jeho života na venkově, z lidových tradic, z lidských vztahů a z přírody. Hluboké vzdělání a geniální nadání umožnily Čišinskému synteticky spojit tradice i novodobé básnické objevy a harmonicky vyvážit obsah a formu svých básní. V Čišinského bouřliváctví, protestu, národní hrdošti a touze po heroismu lze objevit prvky romantismu. Formálně však byl Čišinski vytříbený klasik, který mistrně vládl svým jazykem. Satirické postřehy a vášnivý zájem o život lidu jsou dokladem Čišinského tendencí k realismu. Realismus byl pro něj významným myšlenkovým zdrojem a byl v souladu s některými jeho osobními vlastnostmi.

Význam Jakuba Barta-Čišinského tkví v přesvědčivé výmluvnosti a údernosti slova, věnovaného boji za národní a sociální svobodu, za rozvinutí jazykové kultury a za překonání obrozenecké kulturní práce. Čišinski dal lužickosrbské poezii nové dimenze a zajistil lužickosrbskému pisemnictví trvalé místo mezi ostatními evropskými literaturami.

Josef Lebeda

Připomínka výročí F. M. Dostojevského v Nitře

Rok 2011 je z pohledu základních životních dat ruského spisovatele Fjodora Michajloviče Dostojevského rokem výročním – vzpomínáme 190. výročí jeho narození a 130. výročí od jeho smrti.

Katedra rusistiky Filozofické fakulty Univerzity Konstantína Filozofa v Nitře spolu se Společností Dostojevského v Praze, Klubem F. M. Dostojevského v Nitře a Spolkem

slovenských spisovatelů při této příležitosti uspořádala 18. března 2011 v komorním ovzduší mezinárodní vědecký seminář věnovaný především F. M. Dostojevskému, jeho tvorbě a jejímu ohlasu v pozdějších obdobích pod názvem *Tragédia doby – tragédia človeka 19. a 20. storočí a ich vplyv na (žánrovú) podstatu literatúry*.

V průběhu semináře, jehož spiritus agens byli prof. PhDr. Andrej Červeňák, DrSc., a doc. PhDr. Natália Muránska, CSc., vystoupilo na dvě desítky slovenských, českých, ruských a arménských literárně orientovaných badatelů, kteří připomínali význam tvorby samotného F. M. Dostojevského pro ruskou a světovou literaturu, ale i jeho vliv na celkové duchovní ovzduší v 19. a 20. století a zčásti i na filozofii a psychologii (např. Andrej Červeňák, Larisa Sugaj, Mária Kusá, Světlana Michajlovna Minasjan, Jana Štefánia Kuzmová, Josef Dohnal) tím, že upozornili na některé tematické a významové dominanty jeho tvorby. Řada příspěvků upozorňovala na to, jak se Dostojevského dědictví orientované na postižení tragických tónů a palčivých otázek naléhavě hlásí o slovo i v tvorbě dalších ruských spisovatelů, jako např. M. Bulgakova (Ivana Ryčlová, Natália Muránska), V. Sorokina (Zuzana Lorková), A. P. Čechova (Michal Antoš), I. Gubermana (Anna Nikolajevna Štyrova), A. Bělého (Larisa Sugaj) či V. Rasputina (Marta Kováčová).

Vystoupení, která na semináři zazněla, stejně jako diskusní reakce s nimi související opět ukázaly na naléhavost a současnost (možná stálou platnost, neboť k lidskému bytí neodmyslně patří) existenciálních aspektů a jejich respektování při uvažování nad odkazem spisovatelů podobného tvůrčího i filozofického zaměření, jako byl F. M. Dostojevskij. Sborník, který organizátoři setkání chystají, pak přinese i příspěvky těch, kdo se semináře nemohli zúčastnit.

Josef Dohnal